

Amerikaanse verzamelaar wil met zijn Rembrandts tolerantie promoten

Filantropie interview | De Amerikaanse verzamelaar Thomas Kaplan leent zijn Rembrandts uit om banden te smeden over de hele wereld. Nu hangen ze in het H'Art Museum in Amsterdam.

Harmen van Dijk
Amsterdam

De Amerikaanse miljardair Thomas Kaplan heeft de grootste privéverzameling Rembrandts ter wereld. Alle zeventien schilderijen zijn vanaf woensdag te zien in H'Art Museum in Amsterdam. Maar één doek had hij wellicht thuis moeten laten: het topstuk waarop Minerva is afgebeeld, de godin van de wetenschappen en cultuur. Want die sectoren kunnen in de Verenigde Staten wel wat bescherming gebruiken, toch? Kaplan knikt met een peinzende blik. "Goede observatie. We zitten midden in een tornado. We weten niet waar hij aan de grond komt en wanneer hij uitraast."

Kaplan kiest zijn woorden zorgvuldig; de naam van Trump noemt hij niet. Hij is juist zo blij en trots op de tentoonstelling in Amsterdam, de stad waar zijn idool vierhonderd jaar geleden leefde en werkte. In totaal zijn er 75 werken te zien uit zijn omvangrijke verzameling Hollandse meesters uit de 17de eeuw, *The Leiden Collection* – vernoemd naar Rembrandts geboorteplaats. Naast Rembrandts zijn er werken te zien van Hals, Bol, Steen, Lievens en de enige Vermeer ter wereld in privébezit.

Hij snapt natuurlijk dat er nu ook vragen gesteld worden over de situatie in de VS, waar culturele instellingen als het Kennedy Center en de Smithsonian Museums in Washington onder vuur worden genomen door de regering-Trump. Heeft hij enig idee waartoe dit zal leiden?

Kaplan zucht en schudt zijn hoofd. "Ik heb geen idee wat er gaat gebeuren. Iedere dag word ik weer wakker met een verrassing. Dat is treurig. Het is juist altijd zo geweest dat Amerika de volwassene in de kamer was, of er nu Republikeinen of Democraten aan de macht waren. Deze tornado komt op een moment dat we ons dat het minst kunnen veroorloven. Wij, de VS en Europa, hebben heel gedreven, intelligente en vaardige vijanden."

Dat hij zich niet durft te wagen aan een voorspelling is opmerkelijk, want hij bouwde zijn fortuin op een vooruitziende blik. Kaplan studeerde geschiedenis in Oxford en specialiseerde zich in revoluties en contrarevoluties. Hij ontwikkelde met zijn historische kennis de vaardigheid om net iets eerder te zien welke kant het opging met de wereld, en dat gaf hem vaak net de voorsprong om slim te handelen in grondstoffen als goud, zilver en brandstoffen.

Met zijn vermogen begon hij in 2003 Hollandse meesters te kopen. Zijn grote idool was Rembrandt, al van kinds af aan. "Ik had nooit gedacht daadwerkelijk een Rembrandt te kunnen kopen, nu heb ik er zeventien." Hij heeft ze echter nooit in huis gehad. Vanaf het begin besloten hij en zijn vrouw Daphne Recanatì dat ze de schilderijen wilden uitleenen aan musea, zodat iedereen ze kon zien.

Dat past in de Amerikaanse visie op cultuur, waar rijke mensen de kunsten ruimhartig ondersteunen en de overheid veel minder subsidieert. "Dat is ironisch genoeg nu een kracht", zegt hij. "Er is zoveel rijkdom in de VS en filantropie is veel sterker ontwikkeld dan in Europa. Ik weet zeker dat vermogende mensen gaan zorgen voor financiële vangnetten voor culturele instellingen. Omdat ze boos zijn of omdat ze hopen dat het voorbijgaat en deze periode overbrugd moet worden."

Daarin ziet hij niet meteen een rol voor zichzelf. "Ik heb weinig banden met Amerikaanse culturele instituten. Ik heb dankzij mijn collectie juist banden met tientallen musea in de hele wereld." Zijn doel is om met zijn kunstcollectie mensen wereldwijd te verbinden, want hij vindt Rembrandt de universele kunstenaar. "Hij was de eerste die het innerlijke leven van de mens wist vast te leggen, die de ziel kon schilderen."

Dat raakt mensen van China tot de Verenigde Arabische Emiraten, heeft hij gemerkt bij talloze ten-

toonstellingen waaraan hij zijn schilderijen leende. Al ziet hij tot zijn spijt dat het steeds lastiger wordt om bruggen te bouwen. "In een donkere tijd waarin de waarheid niet meer telt, is dit mijn poging om humanisme en tolerantie te promoten."

Kaplan zet zijn geld voor meer goede doelen in. Hij is nauw betrokken bij Aliph, een organisatie die kunstschaten in oorlogsgebieden als Oekraïne probeert te beschermen, en hij zet zich met zijn organisatie Panthera in voor bedreigde kattenachtigen als panthers en tijgers. Die liefde is misschien nog iets groter dan die voor Rembrandt, zegt hij. Na deze tentoonstelling gaat hij een tekening van een liggende leeuw, gemaakt door Rembrandt, veilen ten gunste van zijn andere grote passie.

'Ik had nooit gedacht een Rembrandt te kunnen kopen, nu heb ik er zeventien'
'Hij was de eerste die het innerlijke leven van de mens wist vast te leggen'